بسم الله الرحمن الرحيم

ސިވިލް ކޯޓު
މާލެ
ދިވެހިރާއްޖެ

ސަމަރީއަށް ނިޔުންގެއް

ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2781-CVC-2022

ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް: ދައުލަތުގެ އިދާރާއެއް ހިމެނޭ އިދާރީ ޚިލާފެއްގެ ދައުވާ

މައްސަލަ އަޑުއެހުމުގެ ބައިން: މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފޯމުން

ދައުވާކުރާ ފަރާތް: އާދަމް ނަސީމް، އަލިވިލާގެ / ށ. މާވެންދޫ

(އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A136826)

ދައުވާލިބޭ ފަރާތް: ދިވެހި ދައުލަތު (މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތް)

ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް
21 ޛުލްހިއްޖާ 1444
20 ޖުލައި 2022

ނިމުނު ތާރީޚް
25 ޛުލްޤަޢިދާ 1444
14 ޖޫން 2023

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ރަޖިސްޓްރީ ފޯނު ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ސެކްޝަން ފޯނު ނަންބަރު 3002702 | ޝަރީޢަތް ފޯނު ނަންބަރު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.gov.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ދަޢުވާގެ ޚުލާސާ

މިއީ، އާދަމް ނަސީމް، އަޔަވިލާގެ / ތ. މާޅެންދޫ، (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A136826) (މީގެ ފަހުން އާދަމް ނަސީމް ނުވަތަ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތް ކަމަށް ބުނެފައިވާ) ގެ ދަރިފުޅަކީ[1] ތެލެސީމިއާ ކުއްޖެއްކަމަށާއި، އެކުއްޖާގެ ގަޔަށް ލޭ އެޅުމަށްޓަކައި އެކުއްޖާއާއެކު ކޮލަމްބޯއަށްދާން ޖެހޭކަމަށާއި، ވައިގެ މަގުން ކޮށްފައިވާ ދަތުރުތަކުގެ ބިލްތަކަށާ -/12,655ރ (ބާރަހާސް ހަސަތޭކަ ފަންސާސް ފަސް ރުފިޔާ) އަދި ދިވެހި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އާދަމް ނަސީމް އަށް ލިބިދޭންޖެހޭ ފައިސާއެއްކަމުން ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށް އެދި އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތް (މީގެ ފަހުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތް ނުވަތަ ދިވެހި ދައުލަތް ނުވަތަ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތް ކަމަށް ބުނެފައިވާ) އަށް ރައްދުވާގޮތަށް ދިވެހި ދައުލަތުގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރުމުން ބެލުނު މައްސަލައެކެވެ.

ދަޢުވާގެ ފަސްގަނޑު

1 އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅަކީ ތެލެސީމިއާ ކުއްޖެއްކަމަށާއި، އެކުއްޖާގެ ގަޔަށް ލޭ އެޅުމަށްޓަކައި އެކުއްޖާއާއެކު ކޮލަމްބޯއަށްދާން ޖެހޭކަމަށާއި، ވައިގެ މަގުން ކޮށްފައިވާ ބުނާ 13 ދަތުރުގެ ފައިސާއަކީ ދިވެހި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އާދަމް ނަސީމް އަށް ލިބިދޭންޖެހޭ ފައިސާއެއްކަމުން ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށް އެދި އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތް އަށް ރައްދުވާގޮތަށް ދިވެހި ދައުލަތުގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކޮށްފައިވެއެވެ.

2 މިދަޢުވާގައި އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި އުޒުރުތަކާއި، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އާދަމް ނަސީމް އަށް ދޭންޖެހޭކަމަށް އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ އަސާސްތަކަކީ ސަބަބުތަކެވެ.[2]

2.1 އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅަކީ ވީ އަދި ތެލެސީމިއާ ކުއްޖެއްކަމަށާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2012 (ތެލެސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 15 ވަނަ މާއްދާއި އެޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ގަވާއިދު ނަންބަރު 2012/R-47 (ތެލެސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ހިދުމަތް ދިނުމުގެ ގަވާއިދު) ގެ 07 ވަނަ މާއްދާގައި، ތީ އެކުއްޖާއަށް، ހާއްސަކޮށް ކުރަންޖެހޭ

[1] ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށްޓަކައި މި ޙުކުމުގައި ކުއްޖާގެ ނަން ހިމަނާފައިނުވާނެއެވެ.
[2] ދަޢުވާ ފޯމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބުތައް

ގަސްދޮށު ބިލްޑިންގ، ހިލާޔަލީމަގު، މާލެ 20212 | ޓެލެފޯނު ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ހޮޓްލައިން: 3002702 | 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.gov.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

އެހެންވެސް ފަރުވާއެއް އެރަށުގައި ނެތްނަމަ އެޚިދުމަތް ލިބެންހުރި އެންމެ ކައިރި ރަށަކުން ކުރާ ދަތުރުފަތުރުގެ ހަރަދު ހަމަޖައްސައިދޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވުމުންނާއި،

2.2 ތަލަސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމުގެ ގަވާއިދުގެ[3] 07 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ތަލަސީމިއާ ކެރިއަރުން ބޭނުންވާ ފަރުވާ ހޯދުމަށް ކުރާ ދަތުރުފަތުރުތަކަށް ހަރަދު ހަމަޖައްސައިދޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އެ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ފޯރި ޚިދުމަތް ލިބެންހުރި ރަށަށް ދަތުރުކުރި ފަރާތަށް، އަތޮޅުތެރޭގައި ކުރާ ދަތުރުތަކަށް -/750ރ (ހަތްސަތޭކަ ފަންސާސް ރުފިޔާ) ހަމަޖައްސައި ދޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވިޔަސް، ވައިގެ މަގުން އެފަދަ ޚިދުމަތެއް ހޯދުމަށް މާލެއަށް ކުރާ ދަތުރުގެ ހަރަދު ބަޔާންކޮށްފައިނުވުމުންނާއި،

2.3 ތަލަސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤާނޫނު[4] އަދި ފަރުވާ ދިނުމުގެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކޮށް ފަރުވާދިނުމުގެ އެ ނިޒާމަކީ ދިވެހި ދައުލަތުގެ ހަރަދުގައި ހިންގާ ނިޒާމެއްކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، އެޤާނޫނުގެ ފަރުވާގެ ނިޒާމު ހިންގުމުގެ އާންމު އުސޫލުތަކެއް ބަޔާންކޮށް ޤާނޫނަކަށްވާއިރު، އެފަދަ ޚިދުމަތެއް ހޯދުމަށް މާލެއަށް ވައިގެ މަގުން ކުރާ ދަތުރުގެ ހަރަދު ހަމަޖައްސާނެގޮތް އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ތަލަސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމުގެ ގަވާއިދުގައި[5] ބަޔާންކޮށްފައިނުވުމުންނާއި،

2.4 ދައުލަތުގެ ހަރަދުގައި ފަރުވާ ދިނުމުގެ އުސޫލު އެކަށައަޅުއްވާ ތަލަސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލިބިދޭ ބާރުގެ ހަނި ނުހަނިކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/23 ޤަޟިއްޔާގެ[6] 73 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ "ޤާނޫނު މާނަ ކުރަންވާގޮތް، ޤާނޫނުގެ ސިޔާސަތު އިޝާރާތުން ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަގޮތައް ހިލާފަށް، ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އެއްވެސް އިދާރާއަކަށް މާނަނުކުރެވޭނެއެވެ. ޤާނޫނުގައި ބުނާ އެއްޗަކާއި ޚިލާފު ހިލުމުގެ މަޤްޞަދު ބަދަލުވާގޮތަށް ގެނެސްގެން ނުކުރެވޭނެއެވެ. ޤާނޫނުން ލިބިދޭ ބާރުގެ ހަނި ގޮތަކަށް އެއްވެސް މުއައްސަސާއެއްގެ ސިޔާސަތު

---

[3] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2012/R-47 (ތަލަސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމުގެ ގަވާއިދު)

[4] 4/2012 (ތަލަސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤާނޫނު)

[5] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2012/R-47 (ތަލަސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމުގެ ގަވާއިދު)

[6] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/23 (ޖެޔާންޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. މޯލްޑިވްސް އިންލޭންޑް ރެވެނިއު އޮތޯރިޓީ) ޤަޟިއްޔާ

އިސްތިސްނާކުރެވޭނެއެވެ. ޤާނޫނުގައި ބުނާ އެއްޗެއް ގާއިމުކުރުން ވިޔަސް ޤަބޫލުކުރުން ވިޔަސް

ހަނި ނުކުރެވޭނެއެވެ." ބުނުމުން އެނގެން އޮންނަނީ، އަސާސީ ޙައްޤުތަކުގެ މައްޗަށް ކަން އެނގެއެވެ.

ދަޢުވާކުރާ ފަރާތާއި ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ބަހުސް

ދަޢުވާލިބޭ ދިފާޢީ ދަޢުވާ

3 އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން ދިފާޢީ ދަޢުވާގެ މައްޗަށް ހުށަހަޅުއްވާ މިދަޢުވާއަށް ދިފާޢީ ދަޢުވާގެ ފަރާތުން އިންކާރުކޮށްފައެވެ. އެގޮތުން ދަޢުވާގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ އާދަމް ނަސީމް އުޅެފައިވާ އެފަރާތުގެ ދަރިފުޅުގެ ދޮށްކޮ ހަރަދުކޮށް ދިފާޢީ ދަޢުވާގެ ފަރާތުން ހަމަޖެއްސުމަށްދީފައި ނުވަނީ، އެ ދޮށްކޮށްކަމަކީ ވައިގެ މަގުން ކޮށްފައިވާ ދޮށްކޮށްކަމަކަށް ވާތީ ނޫނުކަމާއި، އެހެންނަމަވެސް އެހަރަދުކޮށް ހަމަޖެއްސައި ދީފައިނުވަނީ، ބޯފަސިވިއާ ކޮންޑޮމިނިއަމްގެ ޤާނޫނުގެ[7] 15 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހަމަޖެއްސައި ދުވަނީ، މިގޮތަށް ދިރިއުޅޭ ރަށުގައި ހުރިގެން ބޯފަސިވިއާ ކޮމްޖަކަށް ލާ އެޅުމުގެ ޚިދުމަތެއް ނުލިބެން ނެތްކަމުގެއިވާނަމަ ނުވަތަ ބޯފަސިވިއާ ކޮމްޖަކަށް ހާއްސަކޮށްގެން ހުރިހާ ފަރާތްތައް ޚިދުމަތްތައް އެ ރަށުގައި ލިބެންހުންނަކަމުގެއިވާނަމަ، އެ ހިދުމަތް ލިބެންހުރި އެންމެ ކައިރި ރަށަކުން ނުވަތަ އެންމެ ފަސޭހައިން ދެވޭނެ ރަށަކުން ދޮށްކޮށްކުރުމުގެ ހަރަދުކުރުމުގައި ފުރުންނާއި، އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ބޯފަސިވިއާ ކޮންޑޮމިނިއަމްގެ ހިދުމަތް ދިނުމުގެ ގަވާއިދުގެ[8] 07 ވަނަ މާއްދާގައިވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބޯފަސިވިއާ ކޮންޑޮމިނިއަމްގެ ޤާނޫނުގެ މާއިދާގެ ތަރުތީބުގައި ކަމަށްވުމުން، އެގޮތުގެ މަތިން ބަލާއިރު އާދަމް ނަސީމް ގެ ދަރިފުޅަކީ ވ. މާލެނަށްދުގައި ދިރިއުޅޭ ކުއްޖަކަށްވުމައި، ބޯފަސިވިއާ ކުރިންނަށް ހިދުމަތްދެވޭން މުދަލަކާ ޖެހޭ ވ. އަތޮޅުގައި ހުރުމުން، އެ އަތޮޅުން ބޭރަށް ހިދުމަތެއް ހޯދުމަށްކުރާ ދޮށްކޮށްކަމެއްގެ ހަރަދު އެ ޤާނޫނާއި ގަވާއިދާ ދަށުން ހަމަޖެއްސައި ދެވެން ނެތްކަމުގައެވެ. މިގޮތުން ބަލާއިރު މިދީ ޤާނޫނުން ލިބިދޭ ޙައްޤާއި ހަނިވާގޮތަށް މުޢާމަލާތުގެ އެއްޗެހީގެ ސިޔާސަތު އިސްތިސްނާކުން ނުކުންނަކަމާއި އަދި ޤާނޫނުގައި ބުނާ އެއްޗެއް ގާއިމުކުރުން ނުވަތަ އުސޫލުކުރުން ހަނިކުރެވޭގޮތަށް ނުކުންނަކަމެވެ.[9]

---

[7] 4/2012 (ބޯފަސިވިއާ ކޮންޑޮމިނިއަމްގެ ޤާނޫނު)

[8] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2012/R-47 (ބޯފަސިވިއާ ކޮންޑޮމިނިއަމްގެ ހިދުމަތް ދިނުމުގެ ގަވާއިދު)

[9] ފޯމު 7 (ދަޢުވާގެ ދިފާޢު ހުށަހަޅާ ފޯމު)

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ގްރައުންޑް ފްލޯރ ފޯނު: 3002700,3002701 | ސެކްޝަން ފޯނު 3002702 | ރެޖިސްޓްރީ ފޯނު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.gov.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

4 އާދަމް ނަސީމުގެ ފަރާތުން ދައުވާލިބިފައިވާ ހުކުމަށްފަހުގައިވާ ލިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު، ހުކުމަށްފަހުގައިވެސް ވ. ކެޔޮދޫ އިން މާލެ އައުމަށް ނަގާފައިވާ ފެރީގެ ޓިކެޓްތަކާއި އިންދިރާ ގާންދީ މެމޯރިއަލް ހޮސްޕިޓަލް (އައި.ޖީ.އެމް.އެޗް) އިން ހަދާފައިވާ ބޭސްފަރުވާގެ ރިޕޯޓުތައް ކަމަށާއި، މިލިޔުންތަކަށް ބެލުމުން އާދަމް ނަސީމުގެ ފަރާތުން މާލެ އައިސްފައިވަނީ ކޮންމެ އަހަރަކުވެސް އެއްފަހަރުކަން އެނގޭކަމަށާއި، ލޭ އަޅާ ކުދިންނަކީ އަހަރެއްގެ ތެރޭގައި އެކި ފަހަރު ގިނައިން ލޭ އަޅަންޖެހޭ (އެކި ކުދިންގެ ހާލަތު ހުރިގޮތުން ލޭ އަޅަންޖެހޭ ވަގުތު ތަފާތުވޭ) އަދި އެ ކުދިންނަށް ފަރުވާއެއް ކުދިންނަށް ކުދިންނަކަމަށާއި، އާދަމް ނަސީމުގެ ދަރިފުޅަކީ ވ. ގާމުނު އިން ނުވަތަ ވ. އަތޮޅުން ފޯރިން ނަމް ދަތުރުކުރައްވައި، އެ ފަރާތުން ކުރިމަތިކުރި އެ އަތޮޅުން އޮފީސް ނުވަތަ ސިޓީ މާލެ އަރައިރުމުގެ މަދު ފަހަރެއްގައި ނޫނީކަމަށާއި، އެހެންކަމަކުވީމާ އާދަމް ނަސީމުގެ ދަރިފުޅު ކޮންމެ އަހަރަކު މާލެ އައިސް ލ. ފަހަރު ފިޔަވައި ދުރުނުކުރެވޭކަމަށާއި، އެ ކުއްޖާއަށް ކުރިންނަކީ ފަހަރާ ނުކުންނަފުރިޔާ ކަމާއިގުޅޭ ސަރަޙައްދު ކުދިންކަމަށެވެ. އަދި މިދައުވާއާއި ގުޅިގެން ހުކުމަށްފަހުގައިވާ ބިލުތަކަށްކަށް އާދަމް ނަސީމް ގެ ދަރިފުޅުގަޔާ ލާ އަކުރުކަށް ވެސް އެ ކުއްޖާކަށް ދޭންޖެހޭ ހާލަތު ސިއްރު ހިމެނޭގޮތަށް ޢުލާ އަދި އިސްތިސްނާ ގޮތެއް އޮތުމަށް ކުރި ދަތުރުތަކާއި ބެހޭ ސާބިތުކުރާކަށް ދައުލަތުން ދިނުނުކަމަށެވެ. އަދި ދައުވާލިބިފައިވާ ހުކުމަށްފަހުގައިވާ ރިޕޯޓުތަކަށް ބަލާ ލާނޭ ކުދިންނަށް އެކަށީ ޙާލަތު ހަދަ ބޭސްފަރުވާކުރުން، އެ ރިޕޯޓުތަކުން އިސްރާއީން ނިންމުކަމަށާއި، މިއީ އޮރިދު ބާވަތްތަކުގައި މިހަތު ބަލިގެން ޚަރަދުކުރަން ދައުލަތާއިދު ހަމަ ބޯފޮނުގެ ބޭސްފަރުވާއާއިކަމަށް ބެލޭ ކަމަކަށް، މި ބޭސްފަރުވާތަކީ ވ. އަތޮޅުން ނުހަނދިގެން ކުޅޭ އައިސް ހަދާފައިވާ ބޭސްފަރުވާތައް ކުރައްވާފައި މި ރިޕޯޓުތަކުން ނުނިކުންނަކަށެވެ. އަދި މާލެ އައިސް ބޭރުގެ ސަރަޙައްދު ދިރިއުޅުމަށް ތެލެސީމިއާ ކުދިންނަށް ޙާލަތު ފަރުވާދޭ އެހެނިހެން މަސްތަކުގައި މިއީމާއިކަމަށް ނިންމަކަށް، އެހެނިހެން ރަށުގައި ތެލެސީމިއާ ކުދިންނަށް ޙާލަތު ޢިލާޖުކުރާ ނުހުންނާނެ ކަމަކަށް، ނަމަވެސް އެކުދިންނަން ކުދިންނަށް ދަރުކާތު ދަތުރު އިންތިޒާމުކޮށް ހަރަދި ހިފައިވާނެކަމަކަށެވެ.[10]

ދައުވާކުރާ އާދަމް ނަސީމް

5 ތެލެސީމިއާ ބަލިމީހާ ކުރިން ހަދަންޖެހޭ ބޭސްބޭއް ކުރުމުގައި ފެރިޓިން (Ferritin) ބޭސްބޭ ހަދައި، އެކުދިންނަން ޑެސްފެރަލް / އަސްނާރާގެ ޕަމްޕު މަޝީން ނުވަތަ ދަރުކާން، މި ޕަމްޕު ލިބުމާއި އޭގަން ޙާލަތު ޚަރަދުކުރަންވާތީއާއި،

[10] ލޮޓް 9 (ދިފާޢުގެ ހެއްކުގެ ޖަވާބު)

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ޖެނެރަލް ފޯން ނަން: 3002700,3002701 | ސެކިއުރިޓީ ފޯނު 3002702 | ރަޖިސްޓްރީ ފޯނު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.gov.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ލ. މާމެންދޫ ސިއްޙީ މަރުކަޒުގެ ޑޮކްޓަރު އަދި ލ. ގަން ހޮސްޕިޓަލުގެ ޑޮކްޓަރުންވެސް ޑެސްފެރަލް މަތިކޮށް ނުވަތަ ދަށްކޮށް ލިޔެ ދިނުމަށް އިންކާރު ކުރާކަމަށާއި، ކޮންމެ ޑޮކްޓަރަކުވެސް ބުނަނީ މާލޭގައި ހުންނަ ތޮލަސީމިއާ އެންޑް އަދަރ ހީމޮގްލޮބިނޮޕަތީސް ސެންޓަރުގެ ޑޮކްޓަރަކަށް ދެއްކުމަށް ކަމަށާއި، އެ ސެންޓަރުގެ ޑޮކްޓަރުންގެ ލަފާގެ މަތިން ބޭސް ފިޔަވަޅު ގޮތަކަށް ފަރުވާ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ކަމަށާއި، އެގޮތުން އަތޮޅުގެ އެހެން ސިއްޙީ ޚިދުމަތް ދޭ ތަންތަނުން، ތޮލަސީމިއާ އެންޑް އަދަރ ހީމޮގްލޮބިނޮޕަތީސް ސެންޓަރުން ލިޔުއްވާ އެ ބޭސްފަރުވާ ހަމަ އެ ގޮތަށް ކޮށްދިނުކަމަށާއި، އާދަމް ނަސީމް ގެ ދަރިފުޅު ވައިގެ މަގުން މާލެ ގެސްޓްހައުސް ހަމައެކަނި ތާ އެޅުމަށް ނުކުތްކަމަށާއި، އެކަން ދަޢުވާގޮތުން ވެސް އެނގެން އޮންނާނެކަމަށާއި، މިދަތުރުކުރުން ކޮށްފައިވަނީ އެކަމަށް ހުއްދަ ދީފައިވާ ހަދަންޖެހޭ ފަރުވާއެއް ހުރުމަށްކަމަށާއި، އެފަރުވާ ލިބެންހުރި މާލޭގައި ހުންނަ ތޮލަސީމިއާ އެންޑް އަދަރ ހީމޮގްލޮބިނޮޕަތީސް ސެންޓަރަށް ދިއުމަށް ކަމަށް އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.[11]

6 ލ އަތޮޅުގެ އެއްވެސް ރަށެއްގައި ފެރިޓިން ޓެސްޓް ހަދައި ބެލުމަށްފަހު، ޑެސްފެރަލް / އަސުންރާގެ ޑޯޒު ލިބުނު ސިއްޙީ ޚިދުމަތާ މަރުކަޒާއި ނުހުންނަކަމަށާއި، ކޮންމެ މަރުކަޒަކުންވެސް ތޮލަސީމިއާ އެންޑް އަދަރ ހީމޮގްލޮބިނޮޕަތީސް ސެންޓަރުން ލިޔުއްވާ އެއް ބޭސްފަރުވާ ހަދަ ކޮށްދިނީކަމަށާއި، އެގޮތުން ފުރަތަމަ ދަރިފުޅުގެ ފެރިޓިން (Ferritin) ޓެސްޓް ގަން ހޮސްޕިޓަލުން ނުހެދިގެން، މާލޭގެ އިންދިރާ ގާންދީ މެމޯރިއަލް ހޮސްޕިޓަލް (އައި.ޖީ.އެމް.އެޗް) އިން އެ ޓެސްޓްތައް ހެދުމަށްފަހު، ތޮލަސީމިއާ އެންޑް އަދަރ ހީމޮގްލޮބިނޮޕަތީސް ސެންޓަރަށް ގޮސް އެތަނުގެ ޑޮކްޓަރުން ޑެސްފެރަލް / އަސުންރާގެ ޑޯޒު ބަދަލުކޮށްގެން ފަރުވާ ކުރަމުން އަންނަނަކަމަށާއި، މި ގޮތަށް ޓެސްޓް ހަދަނީ އެއްވެސް ރަށެއްގައި ތޮލަސީމިއާ އެންޑް އަދަރ ހީމޮގްލޮބިނޮޕަތީސް ސެންޓަރުގެ ޑޮކްޓަރަކު ފިޔަވައި އިތުރު އެހެން ޑޮކްޓަރަކު، ޑެސްފެރަލް / އަސުންރާގެ ޑޯޒު މަތިކޮށް ނުވަތަ ދަށްކޮށް ލިޔުން ނުދޭކަމަށާއި، މަރުކަޒު އަދި ލ. ގަން ހޮސްޕިޓަލުގެ ޑޮކްޓަރުން އަބަދުވެސް ލަފާދެއްވީ ނުވަތަ އަންގަވާ ތޮލަސީމިއާ އެންޑް އަދަރ ހީމޮގްލޮބިނޮޕަތީސް ސެންޓަރަށް ދެއްކުމަށްކަމަށެވެ.[12]

7 ލ. ގަން ހޮސްޕިޓަލުން ފެރިޓިން (Ferritin) ޓެސްޓް ހެދުން ފެށީ ވަރަށް ފަހުން ކަމަށާއި، ބޭއް ފަހަރު ޓެސްޓް ނުހެދޭ ދުވަސްވަރުވެސް އަންނަނަކަމަށާއި، ފެރިޓިން (Ferritin) ޓެސްޓް ހެދިޔަސް އެކުދިންނަށް ޖެހޭގޮތަށް

[11] ދިފާޢުގެ ރައްދުގެ 1 އަދި 2 ވަނަ ނުކުތާ

[12] ދިފާޢުގެ ރައްދުގެ 3 ވަނަ ނުކުތާ

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޮރކިޑް މަގު 20212 | ޖަނަރަލް ފޯނު ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ސަޕޯޓް ފޯނު 3002702 | ޗީފް ފޯނު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.gov.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

/ އަސްޕަތާލުގެ ޓެސްޓް މަޢުލޫމާތު ނުވަތަ ދަލީލެއް ފިޔަވައިގެން ޓެސްޓުކުރުން އިންކާރު ކުރެއްވިކަމާއި، އެންމެ ފަހުން (05 މާރިޗު 2022) ގައި ރިޕޯޓް ޓެސްޓްކުރުމަށް އިން ބްލަޑް ހަދުވަމުންދާ، ދަރިފުޅުގެ ހަށިގަނޑުގައި ފެރިޓިން (Ferritin) ލެވެލް މަދުކަމުން، މިހާރު ދަރިން އަނބަށް ބްލަޑްދެވޭ / އަސްޕަތާލުގެ ޓެސްޓް އިން، ދަރިފުޅުގެ ހަށިގަނޑުގެ ފެރިޓިން (Ferritin) ލެވެލް ދަށްވެފައިވުމުން، ޓެސްޓް ބަދަލުކުރުމަށް ތެލަސީމިއާ އެންމެ އަދަދު ހިމޯގްލޯބިން ސްޓެންޑަޑުގެ ގަބޫލުކުރާ ދެއްކުމަށް ވ. ގައި ރިޕޯޓް ޓެސްޓުކުރާ ކުރެވިދިނުމުގެ ބަލާ ގަބޫލު އެންގެލް ޝްރެސްތާ (Dr. Angel Shrestha) ސާބިތުވެފައިވާކަމަށެވެ.[13]

8 ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2012 (ތެލަސީމިއާ ކޮންޓްރޯލް ކުރުމުގެ ޤާނޫނު) އިން ދިވެހި ދައުލަތުގެ ހަރަދުގައި ފަރާތުދިނުމުގެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކޮށްދެއްވާފައިނުވާތީ، ގަވާއިދު ނަންބަރު 2012/R-47 (ތެލަސީމިއާ ކޮންޓްރޯލް ކުރުމުގެ ހޭދުމަށް ދިނުމުގެ ގަވާއިދު) 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ތެލަސީމިއާ ކުއްޖަކަށް ބޭނުންވާ ފަރުވާ ހޯދުމަށް ކުރާ ދަތުރުތަކަށް ހަރަދު ހަމަޖެއްސޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށް، އެ ގަވާއިދުގެ (ނ) ގައި ފުރިގެ ހެދުމަށް ލިބޭން ނުކުތް ބާކީވެއް މުދުވަހަށް ފައްޓަނަމަ އަހަރު ތެރެއަކު ކުރާ ދަތުރުތަކަށް -/750ރ (ހަތްސަތޭކަ ފަންސާސް ރުފިޔާ) ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/23 ފޯސިއްލާގެ 73 ވަނަ ނުކުތާއާއި ހިލާފުވާކަން ހުއްޓުވާފައި، އަދި މި ބައްޓަރި ގުޅިގެން ހޯދަންޖެހޭ ހުއްދަ ފަރުވާ ހޯދުމަށް، އެ ފަރުވާއެއް ލިބޭން ހުންނަ ތަނަކަށް ދައްގެ މަގެން ކުރާ ދަތުރުގެ ހަރަދު ހަމަޖެއްސައި ނުދެވޭނެކަން ޤާނޫނު އަދި ގަވާއިދުގައިވެސް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާކަމައި، އެ ޤާނޫނުގައިވެސް ބަޔާންކުރަނީ ދަތުރު ހަރަދު ހަމަޖެއްސައިދޭންޖެހޭނެ ކަމަށެވެ.[14]

ޝަރީޢަތުން ހުކުމްކުރައްވާ ހުކުމް

9 މި މައްސަލައިގައި ދިވެހި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ރިޢާޔަ ނުވަތަ ޝަފަހީ ހެއްކާއި ލިޔުމެއް ހުށަހަޅުއްވާފައެވެ. ނަމަވެސް އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން ރިޢާޔަ ހެކި ގޮތުގައި ލިޔުންތަކާއި ހުށަހަޅުއްވާފައެވެ.[15] އަދި އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާ ރިޢާޔަ ހެކި ސާބިތުކުރާނެ ދައުލަތުން ސުވާލެއް އުފައްދަވާފައެވެ.

[13] ދިފާޢުގެ ބަޔާނުގެ 4 ވަނަ ނުކުތާ
[14] ދިފާޢުގެ ބަޔާނުގެ 5 ވަނަ ނުކުތާ
[15] މިމައްސަލާގައި އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާ ރިޢާޔަ ހެކިތައް

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ގޮނޑުދޮށު ފޯނު ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ސެކިއުރިޓީ ފޯނު 3002702 | ރަޖިސްޓްރީ ފޯނު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.gov.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ރަސީދު ހުރި

10 މި މައްސަލައިގެ ހުރި ހާމަކުރުމުގެ މަރުޙަލާ ގައި އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ރަސީދު ހުރިތަކުގެ ތެރޭގައި އެފަރާތުގެ ދަރިފުޅު މާލެ އައުމަށާއި އެނބުރި ރަށަށް ދިއުމަށް ނަގާފައިވާ ޓިކެޓްތަކާއި،[16] މާލެ އައުމަށްފަހު އިންޑިޔާ ގެންދި ފްލައިޓުގެ ޓިކެޓް (އައި.ޖީ.އެމް.އެޗް) އިން ބޭސްބޭތަކެއް ހޯދާފައިވާކަން އެނގޭ ލިޔުންތައް ހުށަހަޅާފައެވެ.[17] މި ލިޔެކިޔުންތަކުން ބަލާއިރު އިސްލާ ދަންނަވާ ދަތުރުތައް ކޮށްފައިވާ ދުވަސްތަކާއި ބޭސްބޭތައް ހޯދާފައިވަނީ މި އަންނަނިވި ތާރީޚުތަކުގައިކަން އެނގެން އެބައެވެ.

ޓިކެޓް ހުރި ތާރީޚް	އެނބުރި މި. ކެއްޔާއަށް ދިއުމަށް ދަތުރުކުރި				މާލޭ އައުމަށް ކުރި ދަތުރު		#
	ހިސާ ހަރަދު	ތާރީޚް	ޓިކެޓް ނަންބަރު	ހިސާ ހަރަދު	ތާރީޚް	ޓިކެޓް ނަންބަރު	
04.11.2013	-/999ރ	12.11.2013	700000047310	-/999ރ	02.11.2013	700000004434	1
06.06.2015	1,118/30ރ	12.06.2015	9862100860833	1,202/40ރ	05.06.2015	9862101065573	2
01.06.2016	952/94ރ	04.06.2016	9862102612007	-/954ރ	31.05.2016	0192/2016	3
13.07.2015 އަދި 15.07.2015	-/954ރ	17.07.2017	265857	-/954ރ	12.07.2017	185459	4
28.11.2017		(ދައްކާފައި ހުރުމުން އެނގެނީ)		854/36ރ	26.11.2017	9862104860681	5
10.06.2018	-/954ރ	14.06.2018	9862410023085	-/954ރ	08.06.2018	9862410023038	6
27.11.2019	-/954ރ	01.12.2019	9862410737172	-/805ރ	23.11.2019	9862410837607	7

11 މީގެ އިތުރުން އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ރަސީދު ހުރިތަކުގެ ތެރޭގައި ގަދު ރިޒަނަލް ހޮސްޕިޓަލުން ސިޓަމް ފުރިޖިންގެ ޓެސްޓް ހަދަން ފުރުން ތާރީޚާއި، އެތާރީޚަށް ފަހު އެ ޒަދުމަތް ފުދުކުސިޖިފައިވާ ތާރީޚުތައް އަންގައިދޭ ސިޓީ އެކާއި[18]، އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅަކީ ތެލަސީމިއާ ކުއްޖެއްކަމާއި ދަރިފުޅަށް ލޭ އަޅަންޖެހޭކަމާއި

16 އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އެފަރާތުގެ ދަރިފުޅު މާލެ އައުމަށާއި މާލެއިން މި. ގަމަށް ދަތުރުކުރުމަށް ނަގާފައިވާ
17 އިންޑިއާ ގެންދި ފްލައިޓުގެ ޓިކެޓް (އައި.ޖީ.އެމް.އެޗް) އިން ހޯދާފައިވާ ލެބޯޓަރީ ޓެސްޓްތަކުގެ ރިޕޯޓްތައް
18 ގަދު ރިޒަނަލް ހޮސްޕިޓަލްގެ ނަންބަރު (FRM)06-GRH/INDIV/2022/01 ސިޓީ

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | މެއިންލައިން ފޯނު ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ޗެއަރ ފޯނު 3002702 | ފޯނު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.gov.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ސިވިލް ކޯޓު
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

އަދަން ރިޕޯޓަށް ތެރަޕީ ނަގަންޖެހޭކަމާއި، އެހެންކަމުން ކުއްޖާއާން ފަރުވާ ދެމުން އަންނަ ޑޮކްޓަރުން ބެލެނިވެރިޔާ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޕީޑިއެޓްރިކް އާ އެއްގޮތަށް ރިޕޯޓަށް ބާސްކެޓް ރިޕޯޓުން ހަމަޖެހޭގޮތަށް އިންސާފުވެރިކަމާއި އަދި ކުއްޖާގެ ފަރުވާއާއި ފޯލޯ-އަޕް ހަދައި ބެލެނިވެރިޔާ އެންޑް އަދަބު ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ސެންޓަރުގެ އަންގައިދީފައި މެޑިކަލް ބޯޑުގެ ސަރިކިއުލަރ ލިޔުމާއި[19]، ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ޕްރަސެންޓް ރިޕޯޓާއި[20] މެޑިކަލް ބޯޑުގެ ސަރކިއުލަރގެ 2022 ވަނަ އަހަރުގެ "ފެންޑަމަންޓް އޮފް ޖަސްޓިސް ޕްރިޒަންޓް ބެލެނިވެރިޔާސް އިން ދީ މެޑިކަލްސް" ގައިވެ ހިމެނެއެވެ.

ސަމަރީއޮފް ގޮތުގެ ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ނުކުތާތައް

12 މި މައްސަލައިގައި އާދަމް ނަސީމް އާއި ދަރުވަރުން ހިނގައިފައިވާ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު ސަމަރީއޮފް ގޮތުގެ ކަނޑައަޅަންޖެހޭ މައިގަނޑު ދެ ނުކުތާއަކަށް ދެކެމެވެ. އެއީ؛

12.1 އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅު މާޒިއަން ކޯޓުފައިވާ ދަޢުވާތަކާ ކޯޓުފައިވާނީ ބެލެނިވެރިޔާ ބައްޕައި ގެދޮރުން ކުއްޖާއަށް ހާއްސަ ގޮތެއް ހޯދަންޖެހޭ ފަރުވާއެއް ހޯދުމަށްތޯ؟ އަދި؛

12.2 އާދަމް ނަސީމް ހިނގަހެޅިފައިވާ ބިހެވިއަރުގެ ހަރުދު ދަރުވަރުން ދޭންޖެހޭތޯ؟ މި ދެ ކަމެވެ.

އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅު މާޒިއަން ކޯޓުފައިވާ ދަޢުވާތަކާ ކޯޓުފައިވާނީ ކުއްޖާއަށް ހާއްސަ ގޮތެއް ހޯދަންޖެހޭ ފަރުވާއެއް ހޯދުމަށްތޯ؟

13 އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅަކީ ބެލެނިވެރިޔާ އަށް ފަރުވާ ހޯދު ކުއްޖެއްކަން އެފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ޑޮކްޓަރުން ރިޕޯޓުން[21] އެނގެއެވެ. މި އެހެންވެ ސަމަސްކަން ބެލެނިވެރިޔާ ކުދިންގެ ހަރަކަތްތަކުގައި ދަރަނިތަކުގެ ބައި އިތުރުވާކަމާއި، އިތުރުވާ ދަރަނިތަކުގެ މިބައި ނަފްސާނީގޮތުގެ ނިޒާމުން އެކުދިންގެ ހަރަކަތްތަކުގައި ނުހުންނަކަމާއި، ވާގެ ދުނިޔެއްގައި މާތްވެރިކަން 22 މިލިގްރާމްގެ އަދަދު ހުންނަކަމާއި، އެހެންނަމަވެސް ހަރަކަތްތަކުން ދުވާލުގެ މައްސަލަ

[19] މެޑިކަލް ބޯޑުގެ ސަރކިއުލަރގެ ނަންބަރު 449-MBS/2022/63 ސިޓީ
[20] ނާސަރަށް ބެލެނިވެރިޔާ ސަރުކާރުން ދޫކުރާ އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅުގެ ބެލެނިވެރިޔާ ޕްރަސެންޓް ރިޕޯޓް ފޮތް
[21] ރެޖިސްޓްރީ ނަންބަރު 652

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ޖުޑީޝަލް ފޯނު ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ސާޕޯޓް ފޯނު 3002702 | ޓެރީ ފޯނު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.gov.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ބޭރުކުރަނީ އަޔަން ގެ ދުވަހަކު 1-2 މިލިގްރާމް (އެކެއް މިލިގްރާމާއި ދޭއް މިލިގްރާމާއި ދެމެދު) ގެ ދުވަހަކަށްކަމާއި، ހަށިގަނޑުގައި ދަގަނޑުގެބައި އިތުރުވެފައިވާ ކުއްޖާ ތަފާތު އުނި ބަލިތައް ތަރައްގީވުމަށް ކުރިމަތިވެދާނެ ކަމުގައްކަމާއި، އެހެންކަމުން ފަރުވާތެރިކަމާއެކު ކީލޭޝަން ގޭޓް ދިނުމަށް، ކީލޭޝަން މަދުވުމުން ނުވަތަ އިތުރުވުމުން ބަދަލުތަކެއްވެދާނެ ދިރުމުކަށްވާކަމާއި، އަދި ކީލޭޝަރސް (iron chelators) އަކީ ހަށިގަނޑުން ދަގަނޑުގެބައި ބޭރުކުރުވާ ހަމައެކަނި ގޮތްކަމާއި، މީގެއިތުރުން ހަށިގަނޑުގައި ދަގަނޑުގެބައި ހުރި މިންވަރު ބަލަނީ ލޭގައި ސީރަމް ފެރިޓިން (Serum Ferritin) ލެވެލް ހުރި މިންވަރާއި، MRI T2 ބޭނުންކޮށްގެން ލިވަރ އަޔަން ކޮންސަންޓްރޭޝަން އަދި ކާޑިއަކް އަޔަން ހުރި މިންވަރު ދެނެގަނެވިދާނެކަން އާދަމް ނަސީމްގެ ފާޠިމަން ހުށަހަޅާފައިވާ ހެލްތުޕްރޮޓެކްޝަން އޭޖެންސީގެ ސަރވިސް ގެ "ނެޝަނަލް ގައިޑްލައިން ފޯ ޓްރާންސްފިއުޝަން ޑިޕެންޑެންޓް ތެލެސީމިއާ އިން ދި މޯލްޑިވްސް 2022" ގައިވާ އަށް ބެލުމުން އެނގެއެވެ.[22] އެގޮތުން އެ ގައިޑްލައިނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

> …Iron overload occurs due to transfusions or in non-transfused NTDTs by increased iron absorption from gastrointestinal tract….Human body lacks a way to excreate excess iron patients' body. A blood unit has about 22mg of iron while body only excreates 1-2mg iron per day.
>
> ….Iron accumulation is toxic to many tissues, casusing heart failure, cirrhosis, liver cancer, growth retardation and multiple endocrine abnormalities….Careful dose adjustment is necessary to avoid under chelation and excess chelation. Annual calculation of iron load can be helpful. Using iron chelators is the only way to excrete the excess iron.
>
> "Iron in the body is usually measured with Serum Ferritin in the blood, liver iron concentration and cardiac iron using MRI T2*"

14 އާދަމް ނަސީމްގެ ފާޠިމަން ހުށަހަޅާފައިވާ ހެލްތުޕްރޮޓެކްޝަން އޭޖެންސީގެ ސަރވިސަސް އިން ދީފައިވާ ސިޓީއަށް[23] ބަލާއިރު އާދަމް ނަސީމްގެ ދިރިއުޅުމަށް އަޔަން ކީލޭޝަން ދެވޭ ނަމަ ކުރިމަގުއެކަށާއި، ކުއްޖާ ދިރިއުޅޭނީ ވ. މާޅެންދޫގައި ކަމާއި، އެހެންކަމުން ފަރުވާ ދީ ޓްރާންސްފިއުޝަން ކީލޭޝަން ބޭސްތައް ތެލެސީމިއާ ޓްރީޓްމަންޓް ޕްރޮޓޮކޯލް އާ އެއްގޮތަށް

---

[22] ހެލްތުޕްރޮޓެކްޝަން އޭޖެންސީގެ 2022 ވަނަ އަހަރުގެ "ނެޝަނަލް ގައިޑްލައިން ފޯ ޓްރާންސްފިއުޝަން ޑިޕެންޑެންޓް ތެލެސީމިއާ އިން ދަ މޯލްޑިވްސް" ގައިޑްގެ 18 އަދި 19 ވަނަ ޞަފްޙާ

[23] ހެލްތުޕްރޮޓެކްޝަން އޭޖެންސީގެ ނަންބަރު 449-MBS/2022/63 ސިޓީ

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ސަރަހައްދު ނަންބަރު 3002702 | ޖަރީމާ ނަންބަރު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.gov.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ރިޕޯޓުން ހަމަޖެއްސުމަށް އިރުޝާދު ދެވިފައި، ކުއްޖާގެ ފަރުވާ އާއި ފޮލޯ-އަޕް ހަދަނީ ތެލެސީމިއާ އެންޑް އަދަރ ހީމޮގްލޮބިނޮޕަތީސް ސެންޓަރުންކަން އެނގެން އޮތެވެ. އެގޮތުން އެ ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

> "... She is on regular blood transfusion and iron chelation therapy. The patient resides in L.Maamendhoo, so the current treating doctor is advised to review and adjust the dosage of chelation medications according to the provided Thalassaemia management protocol. Her treatment and follow-up is done at Thalassaemia and other Haemoglobinopathies center.

15 އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ލ. ގަން ރީޖަނަލް ހޮސްޕިޓަލްގެ ސިޓީއަށް ބަލާއިރު އެ ހޮސްޕިޓަލުން ސީރަމް ފެރިޓިން ޓެސްޓު ހަދަން ފަށާފައިވަނީ 13 މާރިޗު 2019 ގައި ކަމާއި، އެ ޒިޔާރަތް 01 މެއި 2019 އިން 30 ޖޫން 2019 އަށް، 02 ސެޕްޓެމްބަރު 2020 އިން 05 އޮކްޓޫބަރު 2020 އަށް އަދި 27 މެއި 2022 އިން 03 ޖޫން 2022 އަށް މުއްދަތުގައި ފަރުވާދީފައިވާކަން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[24]

16 އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިންދިރާ ގާނދީ މެމޯރިއަލް ހޮސްޕިޓަލުން ހަދާފައިވާ ޓެސްޓްތަކަށް ބަލާއިރު އެ ޓެސްޓްތަކުގެ ނަތީޖާގައި ކުއްޖާގެ ސީރަމް ފެރިޓިން (Serum Ferritin) ލެވެލް ހުރި މިންވަރު ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮތެވެ.[25]

17 އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާ ދޮންނެލި ވިއުއިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅަކީ ތެލެސީމިއާ ބައްޔާއި ގުޅިގެން ޖޭޑެނޫ ކެލްފާ އަދި ޑެސްފެރަލް ބޭސް ދެމުންދާ ކުއްޖެއް ކަމާއި، އަދި ޑެސްފެރަލް ޓެބްލެޓް ދޭތީ ދޭގައި ސީރަމް ފެރިޓިން (Serum Ferritin) ލެވެލް ހުރި މިންވަރު ދެނެގަތުމަށް ހަދަންޖެހޭ ޓެސްޓްތައް ހެދުމަށް ފޮނުވާކަމާއި، އިންދިރާ ގާނދީ މެމޯރިއަލް ހޮސްޕިޓަލުން ހަދާފައިވާ ޓެސްޓްތަކަށް ބަލާއިރު އެ ޓެސްޓްތަކުގެ ނަތީޖާގައި ކުއްޖާގެ ސީރަމް ފެރިޓިން (Serum Ferritin) ލެވެލް ހުރި މިންވަރު

[24] ގަން ރީޖަނަލް ހޮސްޕިޓަލްގެ ނަންބަރު (FRM)06-GRH/INDIV/2022/01 ސިޓީ

[25] ޑޮކިއުމަންޓް 10 ގެ ދަށުން ހިމަނާފައިވާ ތަފްޞީލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތާރީޚުތަކުގައި އިންދިރާ ގާނދީ މެމޯރިއަލް ހޮސްޕިޓަލުން ހަދާފައިވާ އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅުގެ ޓެސްޓްތައް

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | މަޢުލޫމާތު ފޯނު ނަން: 3002700,3002701 | ޝަކުވާ ފޯނު 3002702 | ޤާނޫނީ ފޯނު 3002703,3002704
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt·gov·mv | ވެބްސައިޓް: www·civilcourt·gov·mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ބާރުންކޮށްފައިވާކަމާއި އަދި އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅުގެ ފަރުވާއާއި ފޮލޯ-އަޕް ހަދަމުން އަންނަނީ ތެލެސީމިއާ އެންޑް އަދަރ ހީމޮގްލޯބިނޯޕަތީސް ސެންޓަރުންކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.[26]

18 އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅު މާލެއަށް ދަތުރުކޮށްފައިވާކަން އެނގެއެވެ. ދަތުރުކުރުމަކީ ނަގާ ލިޔެކިޔުން ކޮންމެ ބޭނުމެއްގައި ނަގާފައިވާ ލިޔެކިޔުމެއްކަން އ ލިޔެކިޔުން ފެންނަގޮތުގަޔާ ކުރިމަތިލާނެކަމެއް ނޫނެވެ. އެގޮންނަމަވެސް އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން މި މައްސަލައިގައި ހުށަހަޅާފައިވާ އިންޑިއާ ގެންދި ފޯޓިސް ހޮސްޕިޓަލް (އައި.ޖީ.އެމް.އެޗް) އިން ހައްދަވާފައިވާ ސީރަމް ފެރިޓިން (Serum Ferritin) ލެވެލް ބާރުންކުރާ ބްލަޑް ޓެސްޓުގެ ނަތީޖާއާއި، ދަތުރުކޮށްފައިވާ ލިޔެކިޔުމުގެ ތާރީޚާއި ގުޅުމައި ބަލާއިރު، ކުއްޖާ މާލެ އައި ތާރީޚާއި ބްލަޑް ޓެސްޓް ހެދުމައި ހުރި ތާރީޚާއި ދެމެދު އާންމު ގޮތެއްގައި މަދުވެގެން 01 (އެކެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތެއްކަން އެނގެއެވެ. މިސާލަކަށް އޭނާގެ ޖޫން ދުވަސްވެފައިވާ 2019 ގައި ކުރި ދަތުރެވެ. މިދަތުރުގައިވެސް މާލެ އައުމާއި ކުއްޖާގެ ބްލަޑް ޓެސްޓުކުރުމާއި ދެމެދު މަދުވެގެން 03 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތެއްކަމާއި، މިގޮތުން ބްލަޑް ޓެސްޓު ހެދުމަށްފަހު ގިނަދުވަސްކޮށްނުލާ އެނބުރި ލ. ކައްދޫއަށް ފުރާފައިވާކަން އެނގެއެވެ.

19 މި ދައުވާއިން އ ލިޔުންތަކުގެ ފައިސާ ހޯދުމަށް އާދަމް ނަސީމް ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔުންތަކަށް އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅު ދަތުރުކޮށްފައިވަނީ، ކުއްޖާއަށް ތެލެސީމިއާ ބައްޔާއި ގުޅިގެން ހޯދަންޖެހޭ ހޭލްތު ފަރުވާއެއް ހޯދުމަށްކަމަށް ބާރުންކުރާ ފޯމާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ނަގަދުން ވަގަށްކުރާއިރު، އ ލިޔުންތަކުން މާލެއަށް ދަތުރުކުރުމަށްފަހު 01 ނުވަތަ 03 ދުވަސްތެރޭގައި ކުއްޖާގެ ހަށިގަނޑުގައި ދަގަނޑުގެ ބައި ހުރި މިންވަރު ދެނެގަތުމަށް އިންޑިއާ ގެންދި ފޯޓިސް ހޮސްޕިޓަލް (އައި.ޖީ.އެމް.އެޗް) އިން ސީރަމް ފެރިޓިން (Serum Ferritin) ލެވެލް ބާރުންކުރާ ބްލަޑް ޓެސްޓު ހެދުމައިވާކަމުގެ ހެއްކާއި، ބްލަޑް ޓެސްޓު ހެދުމަށްފަހު ގިނަދުވަސްކޮށްނުލާ އެނބުރި ލ. ކައްދޫއަށް ފުރާފައިވާކަމުގެ ހެއްކާއި، މޯލްޑިވިއަން ބްލަޑް ސަރވިސަސްގެ ފަރާތުން އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅަކީ އެމްބީއެސްއަށް ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވިފައިވާ ކުއްޖެއްކަމާއި އެކުއްޖާގެ ފަރުވާ އަދި ފޮލޯ-އަޕް ހަދަމުން އަންނަނީ ތެލެސީމިއާ އެންޑް އަދަރ ހީމޮގްލޯބިނޯޕަތީސް ސެންޓަރުންކަމަށް ބާރުންކޮށްފައިވާ ހެކިތަކާ ބަލާއިރު، އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅު މި ދައުވާއިން އ ލިޔުންތަކުގެ

[26] މޯލްޑިވިއަން ބްލަޑް ސަރވިސަސްގެ ނަންބަރު 449-MBS/2022/63 ސިޓީ

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ރަޖިސްޓްރީ ފޯނު ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ސެކްޝަން ފޯނު 3002702 | ހޮޓްލައިން ފޯނު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.gov.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ޚަރަދު ހޯދުމަށް އެދިފައިވާ ބިލްތަކުން ނަގާފައިވަނީ އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅަށް ތެލެސީމިއާ ބައްޔާއި ގުޅިގެން ހޮސްޕިޓަލުން ހޯދަންޖެހޭ ފަރުވާއާއި ހޯދުމަށް ކަމުގައި ބޭނުންޖެހޭ ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

އާދަމް ނަސީމް ހުށަހަޅާފައިވާ ބިލްތަކުގެ ޚަރަދު ދިނުމަށް ދައްކަވަން ޖެހޭތޯ

20 އާދަމް ނަސީމް ހުށަހަޅާފައިވާ ބިލްތަކުގެ ޚަރަދު ދޭންޖެހޭކަމަށް އާދަމް ނަސީމް ބުނެފައިވަނީ ތެލެސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤާނޫނު އަދި ފަރުވާ ދިނުމުގެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކޮށް، ފަރުވާދިނުމުގެ އެ ނިޒާމަކީ ދިވެހި ދައުލަތުގެ ޚަރަދުގައި ހިއްސާ ނިޒާމެއްކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، އެބޮޑީގެ ފަރުވާގެ ނިޒާމު ހިންގުމުގެ އާންމު އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރާ ޤަވާއިދުތަކާއި، އެގޮތަށް ޚިދުމަތަށް ހޯދުމަށް މާލީގޮތުން ވައިގެ މަގުން ކުރި ދަތުރުގެ ޚަރަދު ހަމަޖެއްސުމަށްޓަކައި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ތެލެސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤަވާއިދު ދިނުމުގެ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ނުވުމުގެ ސަބަބުން، ދައުލަތުގެ ޚަރަދުގައި ފަރުވާ ދިނުމުގެ އުސޫލު އެކަހަލަގޮތުން ތެލެސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލިބިދޭ ޙައްޤެއް ހަނިކުރެވޭނެ ކަމަކަށް ބެލެން ނެތުމުގެ މަތީންނެވެ.

21 ތެލެސީމިއާ ކޮންޓްރޯލް ކުރުމުގެ ޤާނޫނަށް[27] ބަލާއިރު އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛[28]

"ތެލެސީމިއާ ކުރިން ލޭ އަޅަންޖެހޭ ދުވަހުން ލޭ އެޅުން އިންތިޒާމު ދައުލަތުގެ ޚަރަދުގައި ސަރުކާރުން ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ." މިފަދައިންނެވެ.

13 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛[29]

"ތެލެސީމިއާ ކުރިންގެ ބޭގައި ޒަމާނަވީ ފަރުވާގެ މާއްދާތަކެއް، އެ ކުރިންގެ ހަރަދަށްޖެހޭގައި ދަރަނި ހުށަހަޅާ މިންވަރަށްވުރެ އިތުރަށް ޒަމާނީ ނުދިނުމުގެ ސަބަބަކީ، އެ ކުރިންނަށް

[27] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2012 (ތެލެސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤާނޫނު)

[28] އިބިދ

[29] އިބިދ

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ޕަބްލިކް ހެލްޕް ޑެސްކް: 3002700,3002701 | ސެކްޝަން ހެލްޕް 3002702 | ރަޖިސްޓްރީ ހެލްޕް 3002703,3002704
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt·gov·mv | ވެބްސައިޓް: www·civilcourt·gov·mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ގާއިދުން ދޫނުދޭނެ ފަދަ ދައުލަތުގެ ޚަރަދުގައި ސަރުކާރުން ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ." މިފަދައިންނެވެ.

15 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ،[30]

"ތިމާ ދަރިއެއް ބަނޑުގައި ހުރެގެން ތެލެސީމިއާ ކުއްޖަކަށް ލޭ އެޅުމުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމަށްޓަކައިވާނަމަ، ނުވަތަ ތެލެސީމިއާ ކުއްޖަކަށް ހާއްސަ ބޭސްފަރުވާ ހޯދަން ހުރިނަމަ އަށްނޯޓް ފަރާތަކުން އެ ބަނޑުގައި ދިނުމަށްޓަކައިވާނަމަ، އެ ޚިދުމަތް ދިނުމުގެ އަންގާ ކަމަށް ބަލައިގަނެ ނުވަތަ އަންގާ ފަސޭހައިން ދެއްކުން ބަލައިގަނެ ދަތުރުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ސެންޓަރުގެ ފަރާތުން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގަމިން، ދައުލަތުން ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ." މިފަދައިންނެވެ.

25 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ،[31]

"ސެންޓަރު ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ތެލެސީމިއާ އެންޑް އަދަރ ހީމޮގްލޮބިނޯޕަތީ ސެންޓަރަށް" މިފަދައިންނެވެ.

22 ތެލެސީމިއާ ކޮންޓްރޯލް ކުރުމުގެ ޤާނޫނު ގެ ދަށުން އެކުލަވާލާފައިވާ ތެލެސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމުގެ ގަވާއިދުގައި[32] އަންނަނިވި ކަންކަން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

07 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ،[33]

"ތެލެސީމިއާ ފަދަ ޚިދުމަތް ބޭނުންވާ މިހާރު ހުރި ބަލިކަން އާނާއަށް ލޭ އެޅުމުގެ ޚިދުމަތް އަދި އާނާއަށް ހާއްސަ ޚާއްސަކޮށް ހޯދަންޖެހޭ މި ބައްޔާ ގުޅިގެން ދޫނުދޭ އެހެން ފަރާތްއެއް އެކަކުގައި ލިބެން ނެތްނަމަ، އެ ޚިދުމަތް އެނގޭ ކަމަކަށް ލިބެނުމަކީ ބަލަހައްޓަން ދަތުރުކުރުމުގެ ހަރަދު ސެންޓަރުން ހަމަޖެއްސައި ދޭންވާނެއެވެ." މިފަދައިންނެވެ.

---

30 އިބިދ

31 އިބިދ

32 ގަވާއިދު ނަންބަރު 2012/R-47 (ތެލެސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމުގެ ގަވާއިދު)

33 އިބިދ

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯރިޗިޑ މަގު 20212 | މުއާމަލާތު ފޯނު ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ސެކިއުރިޓީ ފޯނު 3002702 | ރަޖިސްޓްރީ ފޯނު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt·gov·mv | ވެބްސައިޓް: www·civilcourt·gov·mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

07 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛[34]

"ޚާއްޞަކޮށް ޢާންމު ރަށްރަށުގެ ތެރެއިން ތެލަސީމިއާ ޕޭޝަންޓުން ދިރިއުޅޭ ރަށުން ލޭ އެރުވުމުގެ ޚިދުމަތް ލިބެން ނެތްނަމަ ޕޭޝަންޓުން ފަރުވާ ހޯދުމަށް އެއްގަމުމަގުން ކުރާ ދަތުރުގެ ހަރަދު ދޫކުރެވޭނެއެވެ. އަދި ކަނޑުމަގުން ދަތުރުކުރާ ފަރާތްތަކަށް ފެރީގެ ހަރަދު ދޫކުރެވޭނެއެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

07 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛[35]

"ދަތުރު ހަރަދު ދޫކުރާނީ ތެލަސީމިއާ ބަލިޖެހި މީހާ ދަތުރުކުރި އުޅަނދުން ދޫކޮށްފައިވާ ޓިކެޓް/ބިލް އަދި އެ ކުއްޖެއްގެ ތެލަސީމިއާ ރިޕޯޓްތައް، ހުށަހެޅުމުން ހުރި ޗުއްޓީތަކާ ނުވަތަ ސިއްކަ ޖަހާފައިވާ ހުށަހަޅައިގެން. އަދި މިފަދައިން ދަތުރުކުރާ މީހަކާއި ބަލަހައްޓާ ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ބަލިމީހާ ނުވަތަ ބެލެނިވެރިޔާ/އެހީތެރިޔާ އަށެވެ. މި ޤާނޫނުގެ 07 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ފަދައިން ލޭގެ ޚިދުމަތް ލިބެންނެތް ފަދަ ރަށެއްގައި އެކަށީގެންނަމަ އަތޮޅުތެރޭގައި ކުރާ ދަތުރުގެ ހަރަދަށް ދޫކުރާނީ ގިނަވެގެން -/750 ރުފިޔާއެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

23 ތެލަސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 12[36] ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު ތެލަސީމިއާ ކެރިއަރ ވާ އަންހެނަކާއި ދުވަހަކު ވާ އެހެން އިންޑިކޭޓް ދައްކައިދޭ ހަރަދުތަކުގެ ހަމަޖެހުންތަކެއް ހުރިކަން އެނގެއެވެ. އަދި އެ ޤާނޫނުގެ 15[37] ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު ތެލަސީމިއާ ކުރިއެރުމަށް ވާ އެހީގެ ޚިދުމަތްތައް އެ ކުއްޖަކު ހުރަހެއް ނުލިބި ލިބެން ނެތްނަމަ ތެލަސީމިއާ ކުރިއެރުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ހަރަދު ދޫކުރެވޭނެ ފަރާތަކުން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. އެ ހަރަދުގައި ލިބެން ހުރި އެހީ ކަމުގައި ހަރަކާތް ތަކާއި ބަލިމީހާގެ ހަރަކާތް ދޫކުރަނީ ދަތުރުގެ އިންތިޒާމު ހަރަދުގެ ހަމަޖެހުންތަކެއް ހުރިކަން އެނގެއެވެ. އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އުފައްދާފައިވާ ތެލަސީމިއާ އެންޓީ އަދި ހިމާޔަތްދިނުމަށް ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތްތަކެއް ހަމަޖެހިފައިވާކަން އެނގެއެވެ.

34 އެމަ
35 އެމަ
36 ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2012 (ތެލަސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤާނޫނު)
37 އެމަ

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑުމަގު 20212 | ގުޅަންޖެހޭ ފޯނު ނަން: 3002700,3002701 | ސެކްޝަން ފޯނު 3002702 | ކޯޓު ފޯނު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.gov.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

24 އެގޮތުން ތެލެސީމިއާ ކުއްޖަކަށް ލޭ އެޅުމުގެ ހިދުމަތެއް އެ ކުއްޖަކު އުޅޭ ރަށަކުން ލިބެން ނެތްނަމަ ނުވަތަ ތެލެސީމިއާ ކުއްޖަކަށް ހާއްސަގޮތުން ހޯދަންޖެހޭ އެހެންވެސް ފަރުވާއެއް އެ ރަށުގައި ލިބެން ނެތްކަމުގައިވާނަމަ، ލޭ އެޅުމުގެ ހިދުމަތް ހޯދުމަށް ނުވަތަ ހާއްސަ ގޮތުން ދޭންޖެހޭ ފަރުވާއެއް ހޯދުމަށް ކުރަންޖެހޭ ދަތުރުތަކެއް ދައުލަތުން ހަމަޖައްސާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުތަކެއް އެކަށައަޅާފައިވަނީ ތެލެސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ހިދުމަތް ދިނުމުގެ ގަވާއިދު[38] ގައެވެ. އަދި އެ ކުރިންނަށް އެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސައިދިނުމަށް އެ ގަވާއިދުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ތެލެސީމިއާ ބަލި ހުންނަ ކުއްޖަކު ލޭ އެޅުމަށް ނުވަތަ ތެލެސީމިއާ ބައްޔާއި ގުޅިގެން ހޯދަންޖެހޭ ހާއްސަ ފަރުވާއެއް އެ ކުއްޖާ ހުންނަ ރަށަކުން ލިބެން ނެތިގެން ދަތުރުކުރަންޖެހޭ ޙާލަތުގައި، އެ ދަތުރުތަކަށް ކުރާ ޚަރަދު ހަމަޖެއްސައިދެވެންކަން އެނގެއެވެ.

25 އަދި އެ ގަވާއިދުގައި ދަތުރުތަކުގެ ޚަރަދުތައް ހަމަޖެއްސާއިރު ގެނެސްދޭން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލަކީ ބަލިމީހާ، އެ ޚަރަދުތައް ހަމަޖެއްސައިދިނުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކުގެ ތެރޭ ދަތުރުގެ ޚަރަދު ހަމަޖެއްސައި ދިނުމާއި ކަނޑައެޅުން ދަތުރުކުރާ ފަރާތްތަކުން ފައިސާ ޚަރަދު ދިނުމަށެވެ. އަދި ފައިސާ ހިދުމަތް ލިބެންނެތް ފަދަ ޙާލަތެއް އެތެރޭގެ ދަތުރުތަކުގައި ކުރާ ދަތުރުގެ ޚަރަދަށް ގިނަވެގެން -/750 ރުފިޔާ ދިނުމެވެ. މިގޮތުންނެވެ، ތެލެސީމިއާ ކުއްޖަކަށް ލޭ އެޅުމުގެ ހިދުމަތެއް އެ ކުއްޖަކު އުޅޭ ރަށަކުން ލިބެން ނެތްނަމަ ނުވަތަ ތެލެސީމިއާ ކުއްޖަކަށް ހާއްސަގޮތުން ހޯދަންޖެހޭ އެހެންވެސް ފަރުވާއެއް އެ ރަށުގައި ލިބެންނެތް ކަމުގައިވާނަމަ ލޭ އެޅުމަށާއި ހާއްސަގޮތުން ހޯދަންޖެހޭ ފަރުވާ ހޯދުމަށް އެކުން ރަށަކަށް ދަތުރު ކުރަންޖެހިއްޖެނަމަ، ދައުލަތުން ދިނުމަށް ލާޒިމުކޮށްފައިވަނީ ކުއްޖާ ދިރިއުޅޭ އަތޮޅުގެ އެ ސަރަހައްދު ކަމުގައި ދަތުރުގެ ޚަރަދުތަކެއް އެނގެއެވެ.

26 ތެލެސީމިއާ ކުއްޖަކަށް ލޭ އެޅުމުގެ ހިދުމަތެއް އެ ކުއްޖަކު އުޅޭ ރަށަކުން ލިބެން ނެތްނަމަ ނުވަތަ ތެލެސީމިއާ ކުއްޖަކަށް ހާއްސަގޮތުން ހޯދަންޖެހޭ އެހެންވެސް ފަރުވާއެއް އެ ރަށުގައި ލިބެން ނެތްކަމުގައިވާނަމަ ލޭ އެޅުމަށާއި ހާއްސަގޮތުން ހޯދަންޖެހޭ ފަރުވާ ހޯދުމަށް ކުރަންޖެހޭ ދަތުރުތަކުގެ ޚަރަދު ތެލެސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ހިދުމަތް ދިނުމުގެ ގަވާއިދާއި[39] ދެންނެވި ކަނޑައަޅާފައިވާ ތެލެސީމިއާ ކޮންޓްރޯލް ކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ[40] ދަށުން ދިވެހި ދައުލަތުގެ ޒިންމާއެކެވެ. އަދި ތެލެސީމިއާ ކުއްޖަކު ލޭ އެޅުމަށް ނުވަތަ ހާއްސަ ގޮތުން ހޯދަންޖެހޭ ފަރުވާއެއް ހޯދުމަށް ދަތުރު

[38] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2012/R-47 (ތެލެސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ހިދުމަތް ދިނުމުގެ ގަވާއިދު)

[39] އިބިދ

[40] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2012 (ތެލެސީމިއާ ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤާނޫނު)

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ޑިރެކްޓަރީ ފޯނު ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ޝަކުވާ ފޯނު 3002702 | ރަޖިސްޓްރީ ފޯނު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.gov.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ކުރަންޖެހިއްޖެނަމަ އެކުރާ ދަރިފުޅުގެ ޚަރަދުތައް ދަރުފުވުން ހަމަޖެއްސުންޖެހޭ ހަމައެކަނި އަތޮޅު ތެރޭގައި ކުރާ ޚަރަދުތަކަށް ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ތަފްސީރާ ކަނޑައެޅިފައި ކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ[41] ދަށުން ލިބިފައިވާ ބާރުގެ ތެރެއިންނެވެ.

27 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **ޗީއާސްޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. މޯލްޑިވްސް އިންލޭންޑް ރެވެނިއު އޮތޯރިޓީ** ގެ ޤަޟިއްޔާގައި އެ ކޯޓުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތުންނަމަ ވީ ކަމެއް ސާފުކޮށް ބަޔާން ނުކުރެވި އަމުރަކީ ޝަރުޠުތަކެއްގައި އެ ގޮތުންގެ މަޤްސަދާއި، ބައްޓަމުގެ މަޢުލޫމާތުގައި އެބެލުމުގެ ބަދަލު ކުރިއަދި ފާޑުކިޔުންގެ ނިޔަތް ފަދަ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތް ކުރެވިދާނެކަމަށެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ޤާނޫނުގައި ސާފު އިބާރާތުން ވީ ކަމެއް ކުރެވިދާނެކަމަށް އޮންނަ އޮތުމަކީ ބައްޓަމުގެ މަޤްސަދާ ނިޔަތުގެ ސާފުކޮށް އެނގެން ނެތް ދުވަސް، ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން އިދާރީ ގޮތުން ފެނިގެން އަދި ސަލާމަތީ ކޯޓުތަކުން ވިޔަސް ބަދަލު ނުގެނެވޭނެކަމަށް އެ ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[42]

28 ތަފްސީރާ ކަނޑައެޅިފައި ކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާ އަކީ ބަލާއިރު ތަފްސީރާ ކުރިމަތިކޮށް ހާއްސަކޮށްގެން ހުރަސްޖެހޭ ފަދަވާއި އެ ކުރެޖެހޭ ދިރިއުޅޭ ގަނޑުން ލިބޭން ނުލިބޭނަމަ، އެ ޚިދުމަތް ލިބޭނުކުރި އެކުވެ ކުއްޖާ ބަރަބަރު ނުވަތަ އެކުވެ ފަސޭހައިން ދެވޭނެ ބަރަބަރު ދަރިފުޅުކުރުމުގައި އެކަމުގާނޫނު ގޮތެއް ތަފްސީރާ އެކުވެ އަދަދު ހިމެނޭ ބެލެހެއްޓުމަށް ސަރުކާރުން ކަނޑައެޅިފައިވާ އެ މާއްދާއިން ސާފުވެ. އަދި އެ ގޮތުގެ މަޤްޞަދު އެ ފާހަގަކުރުން ބާރު ލިބިގެން އެކުލަވާލާފައިވާ ތަފްސީރާ ދަރިފުޅުގެ ދަރުމަތަކަށް ހިނގުމުގެ ޚަރަދުކުރެވޭ ދަރުން އެ ދަރިފުޅު ކުރުމުގައި އަދަދުކުރުން ވަކި އުސޫލުތަކެއް ކަނޑައަޅާފައިވާ ބަދަލުކުރުން ކުރަންޖެހޭ ވަކި ގޮތެއް ކަނޑައަޅައިދޭ އަދަދުތަކެއް ކުރެވިދާނެ ކަމުގެ ނުވަތަ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **ޗީއާސްޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. މޯލްޑިވްސް އިންލޭންޑް ރެވެނިއު އޮތޯރިޓީ**[43] ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުން ބަލާއިރު އެނގެން އޮތެވެ.

---

[41] އިބިދު

[42] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/23 ފައިސަލާގެ 61 ވަނަ ނުކުތާ

[43] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/23 ފައިސަލާގެ 61 ވަނަ ޕެރެގްރާފް

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | މަޢުލޫމާތު ފޯނު ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ސެކްޝަން ފޯނު 3002702 | ރަޖިސްޓްރީ ފޯނު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt·gov·mv | ވެބްސައިޓް: www·civilcourt·gov·mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

29 އާދަމް ނަސީމްގެ ފަރާތުން އެ ބިޓްކޮއިންތަކުގެ ޚަރަދު ހޯދުމަށް މި މައްސަލައިގައި ދެބައިން އެދިފައިވާ ޚަރަދަކީ އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅަށް ތޮލެސީމިއާ ބައްޔާއި ގުޅިގެން ހޯދަންޖެހޭ ހާއްސަ ފަރުވާއެއް ހޯދުމުގެ ބޭނުމަށް ކޮށްފައިވާ ދަރުމަވަންތަކަން ކަމުގައި ބަލަންޖެހުމުން ނަމަވެސް އެ ދަރުމަވަންތަކަމަކީ ކުރަންވާނެ މާލީއެހީއެއް. އެއީ ވ. އަތޮޅުން ބޭނުންވެ.

30 ބަޔާނުގެ ބޭނުމަކީ އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅު މާލީ އަދި ކާރުވައިވާ ދަރުމަވަންތަކަމާ ވ. އަތޮޅުން އެކުލަވާލަން ލިބިގެންވާ ޙައްޤު ފުރިހަމައަށް ނެގުމުގެ ދަރުމަވަންތަކަމުގެ ކަމުގައި ބެލިނަމަވެސް، ތޮލެސީމިއާ ކާރިޓަބަލް ކަރުދާހު[44] އެ ފޯނުނަންބަރުގެ ދަރަނި ހަވާލުވާ ތޮލެސީމިއާ ކާރިޓަބަލް ޓްރަސްޓްގެ ޚިދުމަތް ދިނުމުގެ ގަވާއިދުގެ ދަރަނި ތޮލެސީމިއާ އަށް ބޭނުންވާ ހާލަތު ފަރާތްތަކަށް އެ މިހާރު އެއް ރަށަށް ލިބުނު ނަތީޖާއެއް، ދައްކަވާށެވެ ފަރާތްތަކަށް ދެވޭ ހަދިޔާ، އެ އަތޮޅުގެ ތެރޭގައި ކަން ހަމަޖެހިގެން ދަރަނިއަށް ދީފައިވުން، އާދަމް ނަސީމްގެ ދަރިފުޅަށް ތޮލެސީމިއާ ބައްޔާއި ގުޅިގެން ހޯދަންޖެހޭ ހާއްސަ ފަރުވާއެއް ހޯދުމުގެ ބޭނުމަށް ކުރެވިފައިވާ ދަރުމަވަންތަކަމުގެ ހަރަދަށް ދައްކަވަން ޖެހޭނެކަމުގެ ކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވާގޮތް

31 މި ޤަޟިއްޔާ ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމުމުން، މިނިންމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު މިމައްސަލައިގެ ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ ސިވިލް ކޯޓުން މިޤަޟިއްޔާގައި ނިންމުން ނިންމާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.[45] އަދި އެމުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މިނިންމުން ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓް ހުށަހެޅުމަށް ބަލާފައިވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ތާރީޚަކީ ނިންމުން ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓް ހުށަހެޅުމަށް ބަލާފައިވާ ތާރީޚެވެ.[46] އެހެން ނަމަވެސް ނިންމުން ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް ބޭނުންނުކޮށް އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[47]

[44] އިބްދާ
[45] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 283 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)
[46] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 283 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)
[47] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 283 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު | މާލެ 20212 | ގުޅުއްވާނެ ފޯނު: 3002700,3002701 | ރެޖިސްޓްރީ ފޯނު 3002702 | އާންމު ފޯނު 3002703,3002704
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.gov.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt

ޙުކުމް

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ހުރުމުން، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތް އަށް ރައްދުވާގޮތުން ދިވެހި ދައުލަތުގެ މައްޗަށް އާދަމް ނަސީމް، އަލިވިލާގެ / ލ. މާމެންދޫ (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A136826) ގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި މި ދަޢުވާގައި ހޯދުމަށް އެދުނު 12,655/-ރ (ބާރަހާސް ހަސަތޭކަ ފަންސާސް ފަސް ރުފިޔާ) އަދި ދިވެހި ދައުލަތުގެ ކިބައިން ނަގައިދިނުމަށް ފައިސާއެއް ނޫންކަމަށް ކަނޑައަޅައި ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމްކުރީ

ޢުމައިރާ ޝިފާ

ޤާޟީ

ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގ، އޯކިޑްމަގު 20212 | ގުޅޭނެ ފޯނު ނަންބަރު: 3002700,3002701 | ޝަކުވާ ފޯނު 3002702 | ބާރު ފޯނު 3002704,3002703
ފެކްސް: 3323986 | އީމެއިލް: info@civilcourt.gov.mv | ވެބްސައިޓް: www.civilcourt.gov.mv | ޓްވިޓަރ: @MVCivilCourt